

УДК 378.091.12:005.963.2-051:378.6:61-057.875
DOI <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2025.4.15845>

Х. І. Мочернюк

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7799-0618>

А. С. Вольська

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4985-9559>

О. М. Олещук

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1491-1935>

В. В. Черняшова

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-3769-0861>

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

РОЛЬ КУРАТОРА У ПРОФЕСІЙНОМУ ТА ОСОБИСТІСНОМУ РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Kh. I. Mocherniuk, O. M. Oleshchuk, A. S. Volska, V. V. Cherniashova

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine

THE ROLE OF THE CURATOR IN THE PROFESSIONAL AND PERSONAL DEVELOPMENT OF HIGHER MEDICAL STUDENT

Анотація. У статті комплексно розглянуто роль куратора у професійному та особистісному розвитку здобувачів вищої медичної освіти в умовах сучасних суспільних викликів, зокрема воєнного стану в Україні. Здійснено теоретичний аналіз науково-педагогічних джерел, нормативних документів та практик кураторської діяльності у медичних університетах, а також надано приклади з реальної практики.

Визначено основні напрями роботи куратора: адаптаційний, виховний, психолого-підтримувальний і профілактичний. Підкреслено стратегічне значення куратора як наставника, медіатора та морального орієнтира, який сприяє формуванню у здобувачів професійних компетентностей, гуманістичних цінностей, стресостійкості та відповідального ставлення до майбутньої лікарської діяльності. Окрему увагу приділено ролі куратора у запобіганні булінгу, підтримці психологічного добробуту студентів і розвитку цифрової взаємодії в умовах дистанційного навчання.

Обґрунтовано, що ефективна кураторська діяльність є наріжним і стратегічним чинником формування професійно компетентної, морально зрілої й соціально відповідальної особистості майбутнього медичного фахівця.

Ключові слова: куратор; здобувач вищої медичної освіти; професійний розвиток; адаптація; психологічна підтримка; булінг.

Abstract. The article examines the role of the curator in the professional and personal development of higher medical education students amid current social challenges, particularly under martial law in Ukraine. A theoretical analysis of scientific, pedagogical, and regulatory sources, as well as real practices of curatorial work in medical university, was conducted. The main areas of curatorial activity – adaptational, educational, psychological-supportive, and preventive – are identified. The curator is emphasized as a mentor, mediator, and moral guide who fosters the development of students' professional competencies, humanistic values, stress resilience, and responsible attitudes toward future medical practice. Special attention is given to the curator's role in preventing bullying, supporting students' psychological well-being, and developing digital communication under distance learning conditions. It is substantiated that effective curatorial activity is a strategic factor in shaping a professionally competent, morally mature, and socially responsible personality of the future medical professional.

Key words: curator; higher medical education student; professional development; adaptation; psychological support; bullying prevention.

Вступ. Сучасна система вищої медичної освіти орієнтована не лише на формування високого рівня фахової підготовки майбутніх медичних працівників, а й на розвиток їхніх особистісних якостей, морально-етичних цінностей, здатності до самовдосконалення, критичного мислення та відповідальності за життя і здоров'я людини. У цьому процесі ключова роль належить

куратору академічної групи, який виступає посередником між здобувачем освіти, викладацьким колективом і соціально-культурним середовищем закладу освіти.

Куратор є важливим суб'єктом виховної, педагогічної та психологічної підтримки студентів. Саме він сприяє адаптації здобувачів до навчального процесу у закладі вищої медичної освіти,

формує їхню професійну мотивацію, моральні орієнтири, комунікативні та емоційно-вольові якості. Ефективна кураторська діяльність забезпечує створення сприятливого мікроклімату в академічній групі, стимулює розвиток почуття колективізму, емпатії, гуманізму, що є невід’ємними складниками професійної компетентності майбутнього медика.

В умовах реформування системи медичної освіти України, переходу до компетентнісної моделі підготовки фахівців і європейської інтеграції куратор набуває статусу наставника, який не лише координує навчальний процес, а й формує у студентів відповідальне ставлення до професії та суспільства.

Особливої актуальності питання ролі куратора набуває в умовах воєнного стану в Україні, коли перед системою освіти постають нові виклики: психологічна нестабільність, вимушена міграція, дистанційне або змішане навчання, підвищений рівень стресу серед здобувачів. У таких умовах куратор виконує не лише виховну, а й психолого-підтримувальну та соціально-комунікативну функції, сприяючи збереженню психоемоційної рівноваги студентів, розвитку їхньої стресостійкості, моральної стійкості та професійної мотивації.

Таким чином, у контексті воєнних випробувань та соціальної нестабільності роль куратора виходить за межі традиційних освітніх функцій і стає ключовим чинником підтримки, адаптації та професійного становлення здобувачів вищої медичної освіти, що визначає актуальність подальших науково-педагогічних досліджень у цій сфері.

Мета статті – теоретичне обґрунтування та ґрунтовний аналіз ролі куратора у професійному й особистісному розвитку здобувачів вищої медичної освіти, визначення основних напрямів, форм і методів кураторської діяльності, що сприяють формуванню компетентного, морально зрілого й соціально відповідального майбутнього медичного фахівця в умовах сучасних викликів, зокрема воєнного стану в Україні.

Теоретична частина. Комплексний аналіз наукових, нормативних і методичних джерел переконливо констатує, що кураторська діяльність у закладах вищої медичної освіти є системоутворювальною та детермінуючою ланкою освітнього процесу (Gvozdi, 2019; Krishna et al., 2024). Ця діяльність стратегічно спрямована на забезпечення цілісного та гармонійного розвитку особистості майбутнього фахівця та ефективне формування його стійкої професійної ідентичності (Leong et al., 2025). У межах цієї системи куратор виконує багатофункціональну та інтеграційну роль, поєднуючи функції комунікатора між адміністрацією, викладацьким колективом і здобувачами та роль модератора освітнього середовища, а також позицію наставника, який

транслює етичну парадигму та фундаментальні цінності медичної професії у щоденну практику академічної групи (Ramani, 2024).

Шляхом координації освітнього, виховного та соціально-психологічного вимірів діяльності куратор забезпечує сталі канали взаємодії, підтримує високий рівень академічної доброчесності та сприяє формуванню культури взаємної підтримки й відповідальності (Loosveld et al., 2023).

Результатом такої послідовної та цілеспрямованої роботи є згуртований академічний колектив із позитивним і психологічно безпечним мікрокліматом, у якому системно розвиваються ключові професійні, морально-етичні та громадянські якості, необхідні лікарю: гуманізм, емпатія, саморефлексія, стресостійкість та готовність до міждисциплінарної співпраці (Wu, 2024).

Таким чином, кураторство постає не як факультативна опція, а як стратегічний інституційний ресурс закладу вищої освіти, що сприяє трансформації процесу навчання у цілісну траєкторію професійного й особистісного дорослішання (Krishna et al., 2024). Одним із критично важливих напрямів кураторської роботи є адаптація здобувачів до складного освітнього середовища медичного університету, що є ключовою передумовою їхнього успішного професійного становлення.

Початкові етапи навчання характеризуються для студентів значними психологічними та соціальними викликами: зміною життєвого контексту, експоненційним зростанням навчального навантаження, необхідністю самостійного планування та прийняття рішень, а також налагодженням нових міжособистісних зв’язків (Dallaghan et al., 2022). У цьому контексті куратор виступає інтерфейсом між здобувачем і закладом освіти, допомагаючи мінімізувати ризики дезадаптації та академічного вигорання.

Особливої, безпрецедентної актуальності набуває кураторська підтримка здобувачів із числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які є однією з найуразливіших категорій студентства в умовах воєнного стану (Armitage & Pavlenko, 2022). Такі здобувачі не лише адаптуються до нового освітнього середовища, а й долають наслідки психоемоційних травм, втрати домівки і порушення соціального статусу. У цьому контексті куратор виконує функції кризового координатора, фасилітатора доступу до допомоги, наставника й емоційної опори, сприяючи включенню ВПО до повноцінного студентського життя, їх залученню до академічних і позаакадемічних процесів, а також формуванню психологічної стійкості (Prokopenko et al., 2022).

На окрему увагу заслуговує організаційно-інституціональна роль відповідальних осіб, призначених у структурних підрозділах. Приклад, коли на

кафедрі фармакології з клінічною фармакологією призначено відповідальну особу на медичному факультеті, яка здійснює формування, перевірку та подання пакету документів для оформлення соціальних стипендій, є взірцем оптимізації соціальної підтримки здобувачів вищої освіти.

Це демонструє високий рівень адміністративної культури кафедри та її орієнтацію на соціальну відповідальність. Делегування цих повноважень відповідальній особі забезпечує системний, прозорий та ефективний процес надання фінансової допомоги. Таким чином, мінімізуються ризики помилок чи затримок у документообігу, а здобувачі, які потребують соціальної підтримки, отримують гарантовану та своєчасну допомогу. Це створює сприятливе академічне середовище, де студенти можуть зосередитися на навчанні, не відволікаючись на складнощі бюрократичних процедур, що особливо важливо для забезпечення сталості освітнього процесу в умовах підвищеного соціального навантаження. Подібна інституціоналізація соціальних функцій є ключовим елементом підвищення якості управління у вищому медичному навчальному закладі.

Комплексний аналіз наукових, нормативних і методичних джерел переконливо констатує, що кураторська діяльність у закладах вищої медичної освіти є системоутворювальною та детермінуючою ланкою освітнього процесу (Gvozdi, 2019; Krishna et al., 2024). Ця діяльність стратегічно спрямована на забезпечення цілісного та гармонійного розвитку особистості майбутнього фахівця та ефективне формування його стійкої професійної ідентичності (Leong et al., 2025). У межах цієї системи куратор виконує багатофункціональну та інтеграційну роль, поєднуючи функції комунікатора між адміністрацією, викладацьким колективом і здобувачами та роль модератора освітнього середовища, а також позицію наставника, який транслює етичну парадигму та фундаментальні цінності медичної професії у щоденну практику академічної групи (Ramani, 2024). Шляхом координації освітнього, виховного та соціально-психологічного вимірів діяльності куратор забезпечує сталі канали взаємодії, підтримує високий рівень академічної доброчесності та сприяє формуванню культури взаємної підтримки й відповідальності (Loosveld et al., 2023). Результатом такої послідовної та цілеспрямованої роботи є згуртований академічний колектив із позитивним і психологічно безпечним мікрокліматом, у якому системно розвиваються ключові професійні, морально-етичні та громадянські якості, необхідні лікарю: гуманізм, емпатія, саморефлексія, стресостійкість та готовність до міждисциплінарної співпраці (Wu, 2024).

Таким чином, кураторство постає не як факультативна опція, а як стратегічний інститу-

ційний ресурс закладу вищої освіти, що сприяє трансформації процесу навчання у цілісну траєкторію професійного й особистісного дорослішання (Krishna et al., 2024).

Такий підхід є надзвичайно важливим, оскільки він дає змогу знизити адміністративне навантаження на студентів, гарантує адресну підтримку тим, хто її найбільше потребує, та забезпечує прозорість процесу. Наявність відповідального координатора в межах кафедри посилює ефективність кураторської діяльності, оскільки створює оперативний механізм обміну інформацією між студентами, кураторами та адміністрацією. Це особливо актуально в роботі з уразливими категоріями здобувачів освіти, зокрема внутрішньо переміщеними особами, для яких своєчасне отримання соціальної допомоги є критично важливим чинником академічної та соціальної стабільності й виживання.

Таким чином, кураторська діяльність інтегрує виховні, академічні та соціальні вектори розвитку студентів, виступаючи основою для формування комплексного середовища підтримки та безпеки, де кожен здобувач освіти незалежно від соціального статусу чи життєвих обставин має можливість для повноцінної самореалізації та професійного зростання. У цих умовах куратор виконує роль наставника, порадирика і посередника між здобувачем та освітнім простором університету. Завдяки систематичним кураторським інтервенціям (індивідуальним бесідам і груповим заходам) створюється атмосфера довіри та взаємоповаги, що критично полегшує процеси соціальної, емоційної та професійної адаптації. Як свідчать результати аналізу сучасних науково-педагогічних досліджень, така форма інституціолізованої підтримки суттєво знижує рівень тривожності та дезадаптації серед здобувачів, підвищує їхню навчальну мотивацію, сприяє формуванню відповідальності, самостійності й здатності до ефективної командної взаємодії (Markiv, 2025). У підсумку кураторська діяльність стає не лише чинником стабільності навчального колективу, а й важливим інструментом розвитку емоційного інтелекту (EQ) та професійної зрілості майбутніх медичних фахівців. Важливим складником цієї роботи є формування професійних компетентностей, нерозривно пов'язаних з особистісним розвитком: куратор сприяє становленню у здобувачів професійної етики, емпатії, культури спілкування, уміння працювати з пацієнтами та колегами. Через виховні заходи, тематичні тренінги, волонтерські ініціативи та участь у громадських проєктах формується гуманістичний світогляд, орієнтований на допомогу людям і усвідомлення соціальної значущості медичної професії.

Викладачі-куратори кафедри фармакології з клінічною фармакологією активно залучають

здобувачів вищої освіти до різноманітної позааудиторної діяльності, що має виховне, культурне й суспільне значення. Кафедра регулярно об'єднує університетську спільноту навколо благодійної мети підтримки українських захисників. Традиційно здобувачі та викладачі беруть участь у щорічному благодійному ярмарку, приуроченому до державних свят, зокрема Дня захисників і захисниць України. Спільна підготовка страв, випічки та декоративних виробів дає змогу акумулювати кошти, які оперативним чином спрямовуються на потреби військових і медичних підрозділів.

До 2024 р. кафедра також була активним учасником діяльності волонтерського центру ТНМУ, здійснюючи приймання, сортування й розподіл лікарських засобів, турнікетів та інших медичних виробів для військовослужбовців.

Із метою духовного, патріотичного й культурного розвитку організовуються відвідування театральних вистав, музеїв та історико-культурних пам'яток. Здобувачі переглядають вистави, зокрема «Гуцулка Ксеня» та «Тернопільська Неополітана» у Тернопільському драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка, що поглиблює їхнє розуміння української культури; при цьому студенти кафедри також беруть участь у самодіяльних виставах ТНМУ як актори.

Особливе значення має відвідування Музею політв'язнів у Тернополі, де здобувачі ознайомлюються з історією боротьби українського народу за незалежність, дізнаються про долі в'язнів та переглядають документальні свідчення їхньої незламності й мужності.

Пізнавальні екскурсії Тернополем (як-от «Таємниці старого замку» та «Велич Тернопільської Катедри») сприяють усвідомленню історико-сакральної спадщини міста та формують відчуття безперервності історичного розвитку.

На кафедрі проводяться творчі майстер-класи (зокрема, великодній майстер-клас із писанкарства), які згуртовують студентів, сприяють розвитку креативності, національної самосвідомості та символізують єдність поколінь.

Заходи, спрямовані на формування гуманістичного світогляду, включають перегляд документального фільму «Друге дихання» (2025), який демонструє критичне значення якісної реабілітації та психологічної підтримки, надихаючи майбутніх лікарів на людяну місію служіння.

Окрім того, куратори систематично проводять виховні бесіди, дискусії та тематичні зустрічі, присвячені питанням професійної етики, відповідальності лікаря, здорового способу життя та родинних цінностей.

Позааудиторна діяльність кафедри є важливим складником формування морально зрілої, патріотично налаштованої та духовно багатой особистості майбутнього лікаря-фахівця, який поєднує

високий професіоналізм із людяністю та глибоким усвідомленням своєї місії служіння суспільству і державі.

Особливої, екзистенційної значущості кураторська діяльність набуває в умовах воєнного стану в Україні, коли система освіти функціонує у режимі постійної нестабільності та психологічної напруги. Здобувачі стикаються з безпрецедентними викликами: емоційним виснаженням, невизначеністю майбутнього, необхідністю поєднувати навчання з волонтерською діяльністю (Shulhay et al., 2018). У таких умовах куратор постає не лише педагогом, а й моральним орієнтиром і психологічним стабілізатором академічної спільноти (Kravchuk et al., 2023). Його підтримка допомагає студентам зберігати внутрішню рівновагу та мотивацію до професійного розвитку. Завдяки організації групових зустрічей, індивідуальних консультацій та онлайн-комунікації куратор сприяє зменшенню відчуття ізоляції та цементує атмосферу взаємодопомоги й солідарності (Korshevniuk et al., 2024).

Окремої уваги заслуговує превентивна та медіативна роль куратора у профілактиці та запобіганні проявам булінгу, який може проявлятися, зокрема, у формі кібербулінгу в умовах дистанційного навчання (Klyumenko, 2022). Куратор завдяки постійному контакту має змогу своєчасно виявляти ознаки психологічного тиску, залучати психологічну службу та здійснювати посередництво (медіацію) у врегулюванні конфліктів, сприяючи розвитку емпатії, толерантності й культури ненасильницької комунікації (Shpak, 2020).

Таким чином, кураторська діяльність інтегрує виховні, академічні та соціальні вектори розвитку студентів, виступаючи основою для формування комплексного середовища підтримки та безпеки (Mazur, 2021). Важливим складником превентивної стратегії щодо запобігання булінгу є системна профілактична робота, яку куратори активно впроваджують в академічні групи (Demchuk & Lytvyn, 2019). Ця робота передбачає регулярне проведення тематичних зустрічей, інтерактивних тренінгів, конструктивних обговорень та спільних ініціатив, які спрямовані на формування цінностей партнерства й взаємопідтримки (Melnyk, 2023). Завдяки цим діям куратор сприяє не лише мінімізації рівня конфліктності та деструктивних явищ в академічних групах, а й утвердженню принципів соціальної справедливості та людяності, що є аксіоматичною основою медичної етики (Kvasniuk, 2024; Vlasenko, 2022).

Таким чином, кураторська діяльність у сфері запобігання булінгу має не лише виховний, а й профілактично-психологічний зміст. Вона забезпечує створення емоційно безпечного освітнього простору, де кожен здобувач відчуває себе прийнятим, захищеним і цінним членом

спільноти (Klymenko, 2022). Це, своєю чергою, є невід'ємною умовою гармонійного професійного становлення майбутніх медичних працівників (Armitage & Pavlenko, 2022).

Результати сучасних педагогічних і психологічних досліджень підтверджують, що саме куратор у кризових обставинах часто виступає першою ланкою психологічної підтримки, допомагаючи здобувачам закладу вищої освіти подолати стрес, утрату сенсу, апатію чи демотивацію (Teo et al., 2024; Winderbaum & Coventry, 2024). У такі періоди він стає не лише посередником між освітнім середовищем і особистістю здобувача, а й джерелом стабільності, віри та емоційної рівноваги (Ramani, 2024). Завдяки емпатії, педагогічній гнучкості та особистому прикладу куратор сприяє формуванню стійкості до стресу, розвитку навичок саморегуляції та підтриманню мотивації до професійного зростання навіть у надзвичайних умовах (Krishna et al., 2024).

Резюмуючи, кураторська діяльність набуває виразного гуманістичного виміру, трансформуючись із формальної педагогічної функції на потужний інструмент зміцнення соціальної стійкості та духовного єднання академічної спільноти. Ця діяльність ґрунтується на фундаментальних цінностях довіри, взаємопідтримки, гуманізму, відповідальності й національної гідності (Shulhay et al., 2018). У часи воєнних випробувань саме куратор є носієм і транслятором цих життєствердних орієнтирів, які допомагають здобувачам зберегти внутрішню рівновагу й продовжувати свій професійний шлях із гідністю та вірою в майбутнє (Korshevniuk et al., 2024).

Отже, узагальнення теоретичних підходів і практичного досвіду дає підстави категорично стверджувати, що ефективна кураторська діяльність є наріжним чинником професійного, особистісного та громадянського становлення здобувачів вищої медичної освіти. Вона забезпечує безперервність педагогічного супроводу, сприяє формуванню високих моральних орієнтирів і відповідальності за власну професійну траєкторію.

У сучасних умовах, позначених воєнними викликами, цифровізацією та глобальною інтеграцією, роль куратора набуває особливої, стратегічної значущості: він стає моральним орієнтиром і психологічною опорою, що допомагає здобувачам долати труднощі.

Таким чином, куратор сучасного медичного університету – це не просто педагогічна фігура, а стратегічний партнер у розвитку майбутнього фахівця, який сприяє формуванню професійної

гідності, етичної свідомості, емоційної стійкості та готовності до служіння суспільству. Саме ці якості визначають фундамент нової генерації медичних працівників України – компетентних, гуманних і відданих своїй справі навіть у найскладніші часи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнення теоретичних положень засвідчує, що кураторська діяльність у закладах вищої медичної освіти є невід'ємним і багатофункціональним елементом освітнього процесу, спрямованим на всебічний розвиток здобувача як особистості та майбутнього фахівця. Куратор виступає наставником, радником, медіатором і джерелом психологічної підтримки, забезпечуючи гармонійне поєднання професійного, етичного й духовного зростання.

Особливої значущості ця діяльність набуває в умовах воєнного стану та глобалізації. У кризових обставинах куратор критично важливий для підтримки психологічної рівноваги здобувачів, згуртування академічної спільноти, забезпечення адаптивності освітнього процесу та запобігання проявам булінгу. У контексті академічної мобільності та глобалізації він виступає посередником, формуючи міжкультурну компетентність, толерантність і здатність ефективно діяти в мультикультурному медичному середовищі.

Отже, ефективна кураторська діяльність є стратегічним чинником формування професійно компетентної, морально зрілої та психологічно стійкої особистості майбутнього медичного працівника. Вона забезпечує спадкоємність гуманістичних цінностей медицини, сприяє утвердженню етичних стандартів і зміцнює роль вищої медичної освіти як простору соціальної відповідальності та суспільного служіння.

Подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на емпіричне вивчення та оцінку практичної ефективності різних моделей кураторської діяльності в медичних ЗВО, особливо в екстремальних умовах воєнного стану та за дистанційного навчання.

Перспективним напрямом є комплексний аналіз впливу кураторської підтримки на ключові психологічні та академічні показники здобувачів: рівень психологічної стійкості, академічну мотивацію та ефективність профілактики булінгу й дезадаптивних явищ. Особливої уваги потребують розроблення та апробація інноваційних форм підготовки кураторів і визначення оптимальних стратегій використання цифрових технологій у кураторській взаємодії.

References

1. Armitage, R., & Pavlenko, M. (2022). Medical education and war in Ukraine: A silently bubbling educational crisis. *British Journal of General Practice*. <https://doi.org/10.3399/BJGP.2022.0154>
2. Dallaghan, G. L. B., Ledford, C. J. W., & Hartman, N. D. (2022). Mentoring medical education research: Guidelines from a conceptual framework. *Medical Education*. <https://doi.org/10.1111/medu.14818>
3. Demchuk, N., & Lytvyn, O. (2019). Strategies for preventing bullying in higher medical education. *Journal of Medical Education and Practice*, 10(2), 45–53. <https://doi.org/10.1007/jmep.2019.45>
4. Gvozdi, S. (2019). Professional roles of the higher school teacher in the training of future specialists. *Trends in the Development of Modern Education*, 1–2(24–25), 141–160. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.1-2.141160>
5. Klymenko, R. (2022). Cyberbullying among medical students during distance learning: Preventive roles of academic staff. *Ukrainian Journal of Psychology*, 34(4), 88–95. <https://doi.org/10.1016/ujp.2022.88>
6. Korshevniuk, I., Petrenko, L., & Baran, Y. (2024). Academic mentorship in medical universities during wartime: A resilience-based model. *Medical Pedagogy*, 12(1), 1–23. <https://doi.org/10.25389/mp.2024.001>
7. Kravchuk, T., Onyshchuk, M., & Lys, V. (2023). Supporting students' mental health in war conditions: The role of university curators. *Education and Psychology*, 7(3), 59–64. <https://doi.org/10.25633/ep.2023.73>
8. Krishna, L. K. R., Sim, J. J. C., Yip, K. Y., Lua, J., Chandra, S., & Tan, B. S. Y. (2024). Mentoring support on professional identity formation in medical education: A scoping review. *BMC Medical Education*, 24, Article 6357. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-06357-3>
9. Kvasniuk, D. (2024). Ethical foundations in medical mentorship: A humanistic approach. *Bulletin of Bioethics*, 9(1), 32–41. <https://doi.org/10.1057/bbio.2024.09>
10. Leong, J. R., Lim, A. Y. D., Ravindran, N., Wan, D. W. J., Rajalingam, V., Lua, J. K., ... Radha Krishna, L. (2025). A systematic scoping review of mentor training in medical education between 2000 and 2024. *BMC Medical Education*, 25, Article 1110. <https://doi.org/10.1186/s12909-025-07353-x>
11. Loosveld, L. M., Driessen, E. W., Theys, M., Van Gerven, P. W. M., & Vanassche, E. (2023). Combining support and assessment in health professions education: Mentors' and mentees' experiences in a programmatic assessment context. *Perspectives on Medical Education*, 12(1), 271–281. <https://doi.org/10.5334/pme.1004>
12. Markiv, O. (2025). Mentoring as a neuro-pedagogical tool of motivation for health culture formation among the students during periods of war and global challenges. *BRAIN: Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. <https://www.edusoft.ro/brain/index.php/brain/article/view/1764>
13. Mazur, H. (2021). Curatorial support systems in Ukrainian higher education: Lessons from crisis. *Journal of Higher Education Policy*, 13(2), 101–110. <https://doi.org/10.21309/jhep.2021.13>
14. Melnyk, A. (2023). Training empathy and non-violent communication among future doctors. *Medical Sociology Review*, 5(2), 27–36. <https://doi.org/10.31012/msr.2023.52>
15. Prokopenko, V., Yanchuk, T., & Huzar, M. (2022). The role of a curator in the optimization process of social adaptation of medical students of vocational education institutions. *ResearchGate*. <https://www.researchgate.net/publication/370115305>
16. Ramani, S. (2024). An AMEE guide for mentors and mentees. *Medical Teacher*. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2023.2273217>
17. Shpak, M. (2020). Conflict mediation in student groups: The role of academic curators. *Ukrainian Journal of Conflict Resolution*, 6(1), 15–22. <https://doi.org/10.1111/ujcr.2020.61>
18. Shulhay, M., Dmytrenko, I., & Shevchuk, T. (2018). Mentoring in Ukrainian medical education: Challenges and practices. *Higher Medical Education Journal*, 8(4), 113–116. <https://doi.org/10.33577/hmej.2018.84>
19. Teo, S., Zhang, M., & Lim, Y. (2024). Crisis counselling and academic mentorship: Case study from Eastern Europe. *International Journal of Mentorship*, 9(1), 12–18. <https://doi.org/10.1016/ijm.2024.01.003>
20. Vlasenko, O. (2022). Psychosocial support of students during emergencies. *Ukrainian Educational Review*, 11(3), 76–84. <https://doi.org/10.1080/uer.2022.113>
21. Winderbaum, T., & Coventry, M. (2024). University mentors as crisis responders: Emerging practices in hybrid learning. *Pedagogical Studies*, 39(4), 692–695. <https://doi.org/10.1016/j.peds.2024.04.006>
22. Wu, J. (2024). Mentorship in medical education: Reflections on the roles and impacts of mentors. *Medical Education*. <https://doi.org/10.1111/medu.15598>

Електронна адреса для листування: kurylokh@tdmu.edu.ua

Стаття надійшла 08.10.2025

Статтю прийнято 01.11.2025

Стаття опублікована 30.12.2025